

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/proces-szesnastu/99250,Adam-Bien-Jeden-z-szesnastu.html>

Pomnik Polskiego Państwa Podziemnego (IPN Gdańsk)

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Adam Bień. Jeden z szesnastu

Autor: ANNA LASEK 03.03.2023

Adam Bień był człowiekiem wyjątkowym – politykiem i działaczem niepodległościowego ruchu ludowego, jednym z szesnastu skazanych w moskiewskim procesie przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, a także prawnikiem i pisarzem.

Adam Bień urodził się 16 grudnia 1899 r. w miejscowości Ossala, w powiecie sandomierskim. W 1920 r. jako

ochotnik wstąpił do Wojska Polskiego i walczył w wojnie polsko-bolszewickiej. W 1925 r. ukończył studia prawnicze na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1929 r. pracował jako sędzia Sądu Grodzkiego w Grójcu, a od 1930 r. w Warszawie.

Droga na Łubiankę

W 1938 r. mianowany został sędzią Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym pracował również w okresie okupacji. Do 1939 r. działał aktywnie w Związku Młodzieży Wiejskiej „Siew”, był członkiem, a następnie prezesem, Zarządu Głównego „Wici”, a także sekretarzem oraz prezesem Związku Teatrów Ludowych.

W okresie okupacji działał w konspiracyjnym Stronnictwie Ludowym. Od 1943 r. pełnił funkcję Zastępcy Delegata Rządu RP na Kraj, a od 1944 r. członka Krajowej Rady Ministrów Rządu RP na uchodźstwie w randze ministra sprawiedliwości. Podczas powstania warszawskiego kierował władzami cywilnymi.

Adam Bień. Fot. z zasobu AIPN

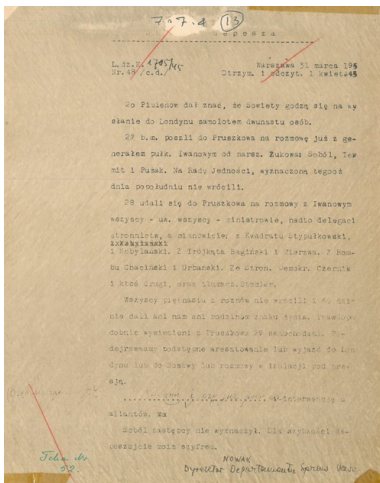

Adam Bień na fotografii

**sygnalitycznej wykonanej po
aresztowaniu przez NKWD w 1945
r.**

Aresztowany przez NKWD, 28 marca 1945 r., został wraz z innymi członkami Polskiego Państwa Podziemnego przetransportowany samolotem do Moskwy. 18 czerwca 1945 r. skazano go na 5 lat więzienia za – jak czytamy w aktach - „działalność wywrotową na tyłach Armii Czerwonej”. Wyrok odsiadywał w moskiewskiej Łubiance. W sierpniu 1949 r., po odbyciu części kary, został zwolniony

Po powrocie do Polski nie mógł znaleźć pracy w zawodzie. Przez kilka lat pracował jako tłumacz literatury rosyjskojęzycznej dla Ludowej Spółdzielni Wydawniczej, Książki i Wiedzy, Czytelnika i Państwowego Instytutu Wydawniczego. Łącznie przetłumaczył ok. 14 książek.

**Depesza z 31 marca 1945 r. w
sprawie aresztowania
przywódców Polskiego Państwa
Podziemnego. Z zasobu AIPN**

18-40-133-175-151
15-40-133-175-151
amulowani 28.3.45. w Przasnyszu
10.000 10.000 10.000 10.000 10.000

d.p.	Wzrost, waga	Funkcja w organizacji	Wzrost wzrost w lat	Waga
1. V	Bkwicki Leopold	główny	-	10
2. V	Janowski Jan	ok. Pa. i inne P.z.	-	8
3. V	Bieri Adam	M. H. W. i inne P.z.	S. K.	5
4. V	Janikowski Jan	J. W.	S. K.	5
5. V	Radziński Antoni	J. W.	P.P.S.	5
6. V	Radziński Antoni	J. W.	P.P.S.	5
7. V	Bagiński Karol	ok.	S. L.	1 m.
8. V	Kurczowski Antoni	P.z. P.z.	S. N.	5 m.
9. V	Oranowski Eugen	P.z. P.z.	S. N.	6 m.
10. V	Michalski Jan	P.z. P.z.	S. L.	4 m.
11. V	Wojcikowski Jan	P.z. P.z.	S. N.	4 m.
12. V	Liputowski Zb.	ok.	S. N.	4 m.
13. V	Chociński Józef	P.z. P.z.	S. N.	4 m.
14. V	Puśak Kazimierz	P.z. P.z.	PPS	1 1/2
14. V	Kobylanowski Karol	ok.	S. N.	4 m.
15. V	Michałowski Jan	ok.	S. N.	4 m.
16. V	Hemler Józef (Sobak)	ok.	S. N.	4 m.

28.3.45

Wykaz nazwisk szesnastu przywódców Polski Podziemnej aresztowanych 28 marca 1945 r. Z zasobu AIPN

Dalsze życie

W 1953 r. został wpisany na listę adwokatów w Warszawie i podjął pracę jako radca prawny w Ciechanowie oraz adwokat w Przasnyszu. W notatce sporządzonej przez funkcjonariusza organów bezpieczeństwa w 1961 r. czytamy:

„(...) stał się on popularnym na terenie tut. powiatu, posiada ogrom pracy (...)”

oraz

„Na terenie pow. Przasnysz, Bień uchodzi za jednego z lepszych adwokatów. Stąd też posiada wiele spraw przeważnie z prywatnego oskarżenia o ziemię”.

Z akt zgromadzonych w naszym zasobie wynika, że Adam Bień „(...) jako osobnik będący na kierowniczych stanowiskach organizacji sanacyjnych oraz delegat Delegatury Rządu Londyńskiego oraz sądzony za niebezpieczne przestępstwa (...)”, pozostawał w zainteresowaniu urzędu bezpieczeństwa i pomiędzy 1955 a 1965 r. poddany był obserwacji agenturalnej. W jego najbliższym, zawodowym otoczeniu ulokowany był m.in. agent bezpieki ps. „Iksiński”, który regularnie informował organy bezpieczeństwa o najdrobniejszych szczegółach z życia Adama Bienia, pozyskanych w prywatnych rozmowach.

Ława oskarżonych w procesie szesnastu, Moskwa, czerwiec 1945 r.

Pomnik w Pruszkowie z tablicami upamiętniającymi szesnastu przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, uprowadzonych w 1945 roku przez władze ZSRS. Fot. Marcin Jurkiewicz (IPN)

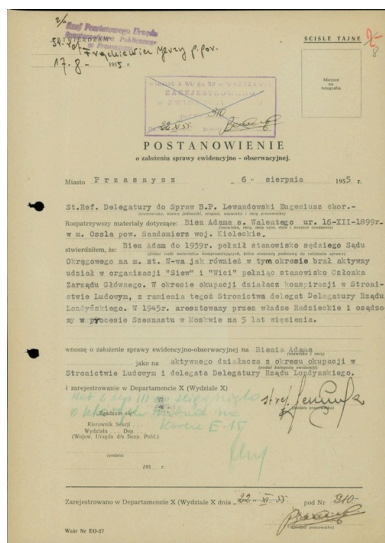
Po powrocie z ZSRS Adam Bień stronił od polityki, unikał angażowania się w działalność polityczną, a nawet rozmów na tematy polityczne. Jako adwokat pracował w Przasnyszu aż do przejścia na emeryturę w 1974 r. Wówczas powrócił do rodzinnej wsi Ossali i zajął się działalnością społeczną oraz pisaniem.

W jego najbliższym, zawodowym otoczeniu ulokowany był m.in. agent bezpieczeństwa ps. „Iksiński”, który regularnie informował organy bezpieczeństwa o najdrobniejszych szczegółach z życia Adama Bienia, pozyskanych w prywatnych rozmowach.

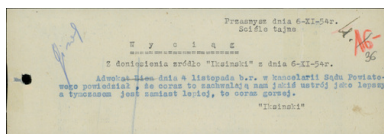
Opracował wspomnienia pt. „Bóg wysoko – dom daleko”, „Bóg wyżej – dom dalej”, „Bóg dał – Bóg wziął”, a także wydane pośmiertnie „Listy z Łubianki”. Był współzałożycielem i honorowym prezesem Staszowskiego Towarzystwa Kulturalnego, członkiem Towarzystwa Naukowego Sandomierskiego i Polskiego Towarzystwa Czytelniczego oraz honorowym członkiem Ligi Krajowej.

Zmarł 4 marca 1998 roku w Warszawie. Pochowany został z honorami państwowymi na cmentarzu parafialnym w Niekrasowie.

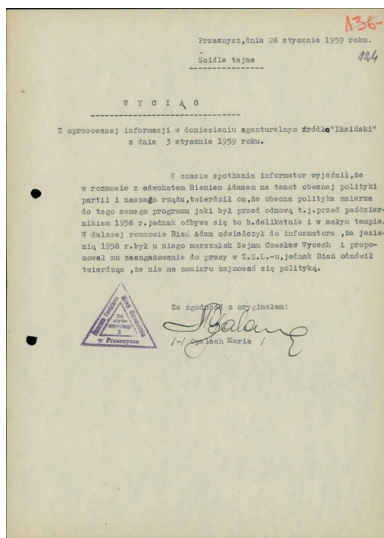
Za swoje zasługi Adam Bień został odznaczony: Orderem Orła Białego, Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski i Krzyżem „Za udział w wojnie 1918-1921”. Otrzymał również Medal *Polonia Mater Nostra Est*. Ponadto władze czterech miast: Krakowa, Sandomierza, Świdnika i Pruszkowa uczyniły go swym honorowym obywatelem, a w 1998 r. jego imię otrzymała jedna z sal sejmowych.

Postanowienie o założeniu sprawy ewidencyjno-obszerniczej „na Bienia Adama jako na aktywnego działacza z okresu okupacji w Stronnictwie Ludowym i delegata Delegatury Rządu Londyńskiego”. Przasnysz, 6 sierpnia 1955 r.

Wyciąg z doniesienia agenturalnego dotyczącego Adama Bienia, 6 listopada 1954 r. Z zasobu AIPN

Wyciąg z doniesienia agenturalnego dotyczącego Adama Bienia, 26 stycznia 1959 r. Z zasobu AIPN

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ